

Sara Kärrholm

Spänningslitteratur för barn och vuxna När målgrupper och genrer korsas i verkens paratexter

Abstract: Many of the established Swedish crime writers write for both adults and young readers. These authors are successful in the two literary market segments that are dominating the contemporary Swedish book market: crime literature and children's literature. Can certain developed trademarks in their authorship for adults be used in order to market books for other age groups and to what extent do the authors use this possibility? This article specifically addresses three authors writing for both young and adults: Anna Jansson, Kristina Ohlsson and Åsa Larsson. Their novels for a younger audience are analysed based on how they are packaged and marketed through paratexts such as covers, illustrations, and other texts, using Gérard Genette's theory of paratexts and theories of genre and marketing. The analysis shows that these authors and their publishers use similar, but also different strategies to hold on to their former target group while also reaching out to new readers. The adult crime genre has an indirect influence over the market of mystery books for children, which is also seen in how different aspects of the crime market for adult crime fiction have become more important on the book market for children, involving agents, events and tourism.

Keywords: Åsa Larsson, Kristina Ohlsson, Anna Jansson, Ingela Korsell, Henrik Johnson, crime fiction, mystery novels, marketing, book covers, bestsellers, paratexts

Barn- och vuxenlitteratur fungerar sällan som så helt åtskilda fenomen som de ofta behandlas som. Snarare relaterar de ofta till och är avhängiga av varandra på olika sätt. Som bland annat barnlitteraturforskaren Jack Zipes har noterat är det ofta vuxna som agerar mellanhänder åt barn som läsare på bokmarknaden (68), och därför riktar sig förlagens säljtexter också till denna åldersgrupp. Det finns överlag endast ett fåtal svenska studier om barn- och ungdomslitteratur

ur ett bokmarknadsperspektiv, och ännu färre som behandlar hur barn- och vuxenlitteratur förhåller sig till varandra (se dock t.ex. Andrä; Määttä; Warnqvist för det förstnämnda och Jönsson; Kriström; Kåreland för det senare). Denna brist utgör utgångspunkten för valet av perspektiv för denna studie.

I artikeln undersöks tre författarskap – Anna Janssons, Kristina Ohlssons och Åsa Larssons – där författarna skriver för både barn och vuxna, med utgångspunkt i hur deras alster för barn paketeras och saluförs för en dubbel målgrupp. Syftet är att undersöka hur tre författarskap som alla är väl etablerade inom deckargenren för vuxna använder sig av sitt vuxenförfattarskap i marknadsföringen av sina alster för barn. Även om det endast är Anna Jansson som tydligt skriver inom deckargenren för barn går det att diskutera de andras verk för barn som del i en pågående uppluckring av genregränser. En hypotes för artikeln är att de framgångar som vuxendeckaren genomgår på dagens svenska bokmarknad används som ett sätt att ge barnböckerna marknadsmässig draghjälp. Ett sätt att åstadkomma detta är att vidga gränserna för vad som kan räknas in i genren deckare.

Fenomenet att deckarförfattare skriver för både barn och vuxna är vanligt förekommande och under senare år har det blivit en särskilt tydlig trend. Några exempel är – utöver dessa tre – Emma Vall, Christoffer Carlsson, Peter Gissy, Camilla Läckberg, Karin Alvtegen (tillsammans med sonen Albin Alvtegen) och Viveca Sten (tillsammans med dottern Camilla Sten). Anna Jansson, Kristina Ohlsson och Åsa Larsson har i detta fall valts eftersom de alla skriver sammanhängande bokserier inom kategorierna kapitel- och mellanåldersböcker. Såväl när det gäller deras vuxen- som deras barnböcker är deras produktion jämförbar. Bland de andra deckarförfattare som skriver för både barn och vuxna väljer många att skriva i genrer som är helt skilda från deckargenren eller för andra åldersgrupper vilket gör dem mindre jämförbara. Flera av dem har endast utkommit med enstaka titlar i en tänkt serie, vilket också gör dem svåra att inkludera i denna jämförelse.

De verk som undersöks är Emil Wern-serien (2010–) av Anna Jansson, Glasbarnen-serien (2013–) av Kristina Ohlsson samt Paxserien (2014–) av Åsa Larsson, Ingela Korsell och Henrik Jonsson. Även om det, som påtalats, endast är Janssons barnböcker som på ett tydligt sätt marknadsförs som deckare, finns det tydliga deckarinslag i böckernas respektive handling. Det finns många definitioner av vad som utgör en barn- och/eller ungdomsdeckare, men gemensamt för många är den tonvikt som läggs vid undersökningen av ett mysterium, att samla ledtrådar och få fast den skyldige (Bergman

och Kärrholm 146). Janssons böcker handlar om Emil Wern, som har en egen detektivbyrå. Ohlssons böcker handlar om tre vänner som löser mysterium tillsammans, även om de inte betecknar sig som detektiver. Pax-serien handlar om två bröder som tillsammans med ett äldre syskonpar löser övernaturliga mysterier. I samtliga verk framträder traditionellt undersökningsarbete genom att exempelvis tolka ledtrådar och spionera på misstänkta som centrala inslag.

Spänning är ett ord som används i marknadsföringen av samtligas alster för barn, oavsett om de hamnar under huvudkategorin deckare, spökhistorier/rysare eller fantasy. I Adlibris kategori "Spänning" för barn ingår exempelvis såväl deckare som spökhistorier och spänningsberättelser och i Adlibris beskrivningstext till *Nidstången* benämns Larsson och Korsell som "spänningsförfattarna". Pax-serien utsågs till Årets barndeckare under deckarfestivalen Crimetime Gotland 2016, och utöver Crimetime Gotland har upphovstrion bland annat deltagit i Deckarfestivalen i Sundsvall under samma år. Det är därmed tydligt att det finns en tendens att tolka verken som deckare även om de i bokhandeln snarare marknadsförs som urban fantasy. Bruket att använda begreppet spänning som ett samlingsnamn för olika slags, till deckaren närstående, verk är ett sätt att understryka likheterna i serierna medan deras olika genrebenämningar istället kan användas särskiljande. Detta är något som ytterligare problematiseras i slutet av artikeln.

Förpackningens betydelse

En utgångspunkt när man talar om litteratur ur ett förlagsperspektiv är förutsättningen att alla förlag är beroende av att sälja och därmed marknadsföra sina böcker (Baverstock 3). I marknadsföringen av olika genrer på bokmarknaden är förpackningen i form av omslag och andra marknadsföringstexter av central betydelse (Squires; Steiner, "Klassiker, fantasy"; Määttä 45). Litteraturteoretikern Gérard Genette benämner de delar som omger det litterära verket *paratexter* och han menar att de fungerar som "trösklar" för läsarens möte med texten. Det kan handla om allt ifrån bokomslag, flikar och fotnoter till författarintervjuer. Han skiljer mellan *peritext* – som är sådana paratexter som ges i omedelbar anslutning till texten: dvs. exempelvis omslag och titelsida – och *epitext*, som är mer perifera, som författarintervjuer, information på förlagens hemsidor och dylikt (Genette 5). Förläggares och formgivares val när de utformar paratexter handlar bland annat om att hjälpa författare och böcker ska hitta fram till sina läsare, något som tenderar att bli alltmer problematiskt i det stora överflöd av böcker som råder på bokmarknaden.

Inom barnlitteraturforskningen har paratexter undersökts i exempelvis studier om flick- och pojkböcker (Andræ), science fiction (Määttä), ungdomsböcker generellt (Nordström; Österlund) och bilderböcker (Mjør). När det gäller litteratur för vuxna har några studier inriktats specifikt på kriminallitteratur (Broomé, *Swedish Literature*, Berglund, *Mordförpackningar*). Berglunds studie, *Mordförpackningar. Omslag, titlar och kringmaterial till svenska pocketdeckare 1998–2011*, om svenska pocketdeckare, fungerar väl som en bakgrund att tolka de här behandlade författarskapen mot. Det är dock inte min ambition att belysa en hel genre, utan att diskutera de beröringspunkter mellan barn- och vuxendeckaren som aktualiseras i samband med just dessa tre författarskap. Jämförelsen ger möjligheter att se eventuella mönster i hur vuxendeckaren samspekar med barnlitteraturen. I likhet med Berglund kommer jag här att främst studera de undersökta böckernas peritexter, det vill säga omslag och andra inslag i direkt anslutning till böckerna. Det kan handla om typsnitt, storlek och visuella element på författarnamn och omslagsbilder, men även om författarporträtt och extramaterial i böckernas inlagor.

Genremarkörer, typsnitt och andra visuella signaler på omslagen

De förlag som representeras i urvalet är alla stora förlag och det är ett genomgående drag att de förlag som hanterar respektive författares utgivning för barn har tydliga kopplingar till de förlag som sköter deras utgivning för vuxna. Förlagen det rör sig om är Bonnier Carlsen (Pax-serien) och Albert Bonniers förlag (Larsson), Lilla Piratförlaget och Piratförlaget (Ohlsson), samt Norstedts och Rabén & Sjögren (Jansson). I samtliga fall ägs båda förlagen med andra ord av samma koncern.

Vid en första jämförelse mellan de undersökta vuxen- och barndeckarnas omslag går det att dra några generella slutsatser om skillnader och likheter mellan kategorierna. Det finns till exempel några markanta visuella skillnader. Emil Wern-deckarna och Pax-serien har illustrerade omslagsbilder och illustratörens namn är med på bokens framsida, något som är ofta förekommande bland barndeckarna överlag (bild 1a och 1b). Till dessa författares deckare för vuxna har genomgående använts fotografiska omslagsbilder, visserligen stiliserade sådana som ibland innehåller mer eller mindre collage-teknik (Jansson, Larsson) eller avskalade motiv (Ohlsson, bild 2). Detta menar Berglund är en stark norm inom deckargenren för vuxna (*Mordförpackningar* 36). I detta avseende bryter Ohlssons barndeckare mönstret genom att använda fotografiska bilder som är

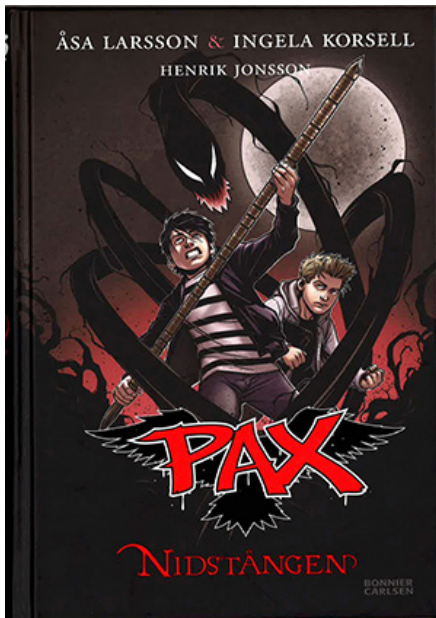

Bild 1a Omslag till *Nidstången*. Omslagsformgivning Henrik Jonsson och Lena Thunell.

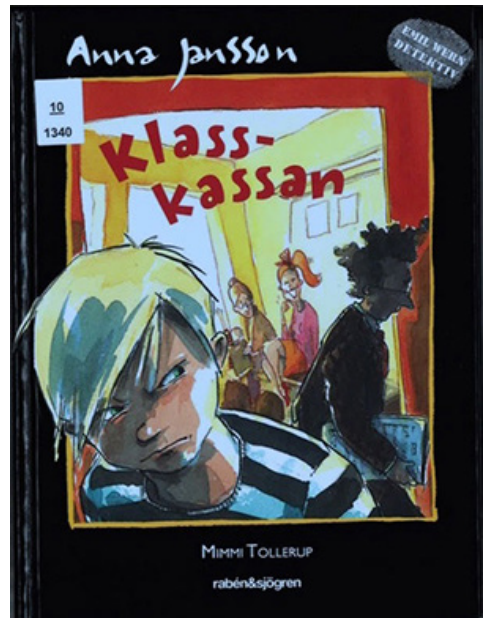

Bild 1b Omslag till *Klasskassan*. III. av Mimmi Tollerup

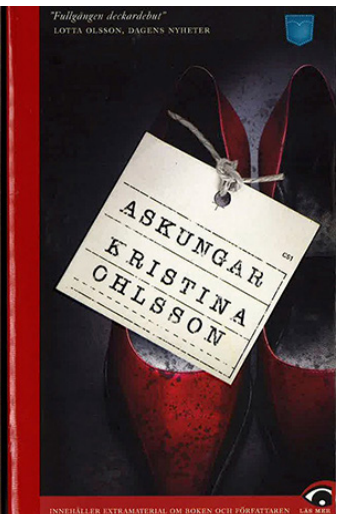
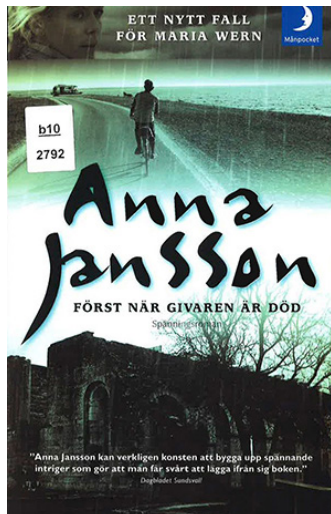

Bild 2: Omslag till Kristina Ohlssons *Askungar*, Åsa Larssons *Svart stig* och Anna Janssons *Först när givaren är död*.

genombrutna av olika mönster och förstärkta detaljer (bild 3). Visuellt är därmed omslagen till Janssons serie och Pax-serien tydligare med att de riktar sig till en yngre läsgrupp. De har också med böckernas huvudrollsinnehavare på omslagsbilden, vilket är ett mycket vanligt inslag i genren, men även bland böcker för barn och ungdom generellt (Mjør 6). Även om det händer är det inte lika ofta som deckare för vuxna har med sina detektiver i bild, däremot mordoffret (Berglund, *Mordförpackningar* 39).

Både vad gäller bildernas fotografiska respektive illustrerade karaktär och vad som avbildas finns det med andra ord konventioner som signalerar vilken målgrupp verken riktar sig till åldersmässigt. Det finns även en del likheter. En tydlig genremarkör inom vuxendeckaren är mörka färger (Steiner, "Klassiker, fantasy" 8; Berglund, *Mordförpackningar* 32). Detta förekommer på Ohlssons deckarserier för vuxna såväl som Janssons och Larssons. Pax-serien och Emil Wern-serien har svarta omslag med illustrationer i färg (och svartvitt i Pax-serien, bild 1a och 1b). Ohlssons barnserie använder sig av mycket mörka färger, även om mellanboken *Silverpojken* också bryter upp det mörka med fallande vit snö. Oavsett vilken ålder författaren skriver för används de mörka färgerna för att visuellt bestämma verkets hemmahörighet i deckar- eller spänningsgenren. Det är emellertid också vanligt att använda mörker i formgivning av böcker ur fantasy- och skräckgenrerna så mörkret i sig kan ha flera betydelser. I Pax-fallet kan det exempelvis signalera såväl fantasy som deckare.

Såväl Ohlssons som Larssons/Korsells/Jonssons bokserier är att betrakta som så kallade genrehybrider, vilket är vanligt förekommande i såväl barn- som vuxendeckare (Bergman och Kärrholm 152). I Ohlssons serie blandas inslag av spökhistorier och skräck med deckargåtor. Böckerna i Pax-serien marknadsförs, som nämnts, som urban fantasy. På och i Pax-böckerna finns även markörer som signalerar deckare och spänningslitteratur, blandade med sådana som snarare indikerar fantasy. De centrala personerna för varje boks handling presenteras i bild och namn på de första sidorna av varje inlaga, vilket är ett klassiskt grepp i deckargenren, särskilt i sådana för barn. Martin Widmarks och Helena Willis deckare i LasseMaja-serien är ett annat exempel. Porträtten fungerar förenklande för läsaren att hålla reda på de huvudmisstänkta (bild 4).

Omslagen till Ohlssons trilogi använder flera genretypiska inslag för deckargenren. Utöver de mörka inslagen betonas vädret på ett sätt som är typiskt för nordiska deckare (Broomé, "The exotic north"): genom ett slags dunkelt dis på omslaget till *Glasbarnen*, snöfall på *Silverpojken* och en molntung och blåsig himmel på *Stenänglar*.

Bild 3: Omslag till Kristina Ohlssons Glasbarnen-trilogi. Omslag av Erik Thunfors.

Bild 4: Bilder på medverkande i handlingen till *Mylingen*. Ill. av Henrik Jonsson.

I Janssons serie om Emil Wern finns, utöver den mörka grundfärgen för varje omslag, ett fingeravtryck med texten "Emil Wern detektiv", som tydligt signalerar vilken serie boken ingår i samt att det rör sig om en deckargåta (bild 1b). Omslagsillustrationerna avbildar huvudpersonerna i någon scen ur handlingen som är tydligt spänningsladdad, vilket också ger en indikation om genre.

På Pax-omslagen betonas också genomgående spänningmomenten i böckernas handling. Här är det tydligt att genrer blandas genom förekomsten av magiska väsen. De domineras av svarta färger och mörker, men varje omslag har dessutom en klar signalfärg som kombineras med att samma färg syns på böckernas snitt. Den starka färgen, som är olika för varje titel i serien, gör att böckerna tillsammans bildar en bjärt färgad regnbåge (bild 5). Den uniforma formgivningen av seriens omslag med färgaccenter som skiftar för varje bok håller samman serien. Även Janssons omslag i Emil Wern-serien laborerar med signalfärger, om än inte lika tydligt, eftersom titelfärgen på bokryggen varierar från bok till bok.

Titlarna till samtliga undersökta barndeckare är korta och koncisa. För det mesta består de endast av ett ord: t.ex. *Glasbarnen*, *Silver-*

Bild 5: Pax-regnbågen.

pojken, *Stenänglar* (Ohlsson), *Nidstången*, *Grimmen*, *Mylingen* (Larsson m.fl.) och *Ficktjuven*, *Klasskassan*, *Silverskatten* (Jansson). Hos Jansson förekommer även två-ordstitlar av slaget *Piratens ö* och *Mystiska meddelanden*. Detta stämmer överens med Berglunds rön om att svenska deckartitlar oftast är "korta, kärnfulla och centrerade kring ett substantiv" (*Mordförpackningar* 60). Andra kännetecken för deckartitlarna är att de ofta använder sig av nyckelord som har en stark koppling till verkets tematik. De kan även förstärka författarens varumärke genom upprepning med variation. Dessa funktioner bidrar både till att signalera genren och till att få verket att sticka ut i förhållande till andra verk i samma genre (Berglund, *Mordförpackningar* 57–60). På samma sätt tycks det fungera i det här undersökta materialet, där titlarna i Pax-serien exempelvis kan kopplas direkt till den mytologi som behandlas i varje bok och

titlarna i Ohlssons och Janssons serier direkt talar om centrala element i böckernas handling. Ohlssons titlar är därtill gåtfulla för att väcka nyfikenhet.

Ett annat element som signalerar genre är typsnitten som väljs för titlar och författarnamn. Det är exempelvis vanligt att med typografins hjälp skapa författarlogotyper som blir den grafiska representationen av författarens varumärke (Berglund, *Mordförpackningar* 44). Både Ohlssons och Janssons namn är stilerade, även om det finns vissa skillnader. Den något utsuddade färgen på omslagen till Ohlssons böcker förstärker det lite kusliga i bilderna på omslagen (bild 3). Det är dock inte samma typografi som använts på hennes tidigare vuxendekare och den används inte heller för hennes fortsatta utgivning för barn. För Ohlssons del tycks formgivningen av namnet vara ämnad att utmärka just de här tre verken som en sammanhållande serie där typografien på författarnamnet delvis överensstämmer med den i verkens titlar. Typsnittet på Ohlssons namn har inte heller använts som en logotyp för hela hennes författarskap i vuxensammanhang, utan som ett sätt att hålla samman de olika serierna.

I Janssons fall förekommer författarens namn överst på omslaget i samma stil och typsnitt som på omslagen till hennes vuxendekare men i mindre storlek, medan illustratören Mimmi Tollerups namn återges under bilden, i ett annat, mindre typsnitt. Janssons namn används därmed som ett igenkännbart och stilerat varumärke för de vuxna som kan köpa barndekarna till en yngre läsare. Denna publik kan också tilltalas av det tematiska sambandet mellan Janssons båda serier eftersom barndekarna handlar om sonen till Maria Wern, som är huvudperson i vuxenserien, något som torde vara ointressant för ett barn.

Författarnamnen framstår inte lika typografiskt genomtänkta i Pax-serien, men det kan konstateras att Larssons namn är det som nämns först, trots att både Korsell och Jonsson skulle hamna före Larsson i alfabetisk ordning. Placeringen avslöjar en medvetenhet om att det är Larssons författarnamn som är mest känt hos de vuxna köparna och viktigast att lyfta fram. Jonssons namn står också i något mindre stil än de andras. Seriens titel "Pax" samt titlarna i serien är tydligt stilerade. Titlarnas utformning signalerar genretillhörighet i fantasy-traditionen, medan Pax-märket ger konnotationer till såväl seriemagasin som mytologi från vikingatiden. Återigen framgår härmed att böckerna är hybrider, vilket tjänar till att skilja ut dem.

Förlagsvetaren Claire Squires beskriver hybridfenomenet när det uppträder i verkets paratexter på följande sätt:

The forms that arise through publishers' decisions about a book's material presentation can sometimes give off conflicting messages – about whether a novel is or is not crime fiction, for example – but can also work towards creating new genre definitions that mix elements from existing patterns. (Squires 83)

Detta är vad som sker i Pax-serien genom de blandade signaler om genre som ges av de olika peritexterna tillsammans med det tematiska innehållet. Om serien inspirerar tillräckligt många att skapa liknande litteratur med samma blandning kan hybridformen anta formen av en ny genre alternativt påverka genredimensionerna för de genrer som blandas.

Kartor och platsens betydelse

Kartor är vanligt förekommande i såväl deckare som fantasy för både barn och vuxna (Sjöholm 102; Goga; Mjør 3). Emil Wern-serien har försetts med en karta över Visby där Emils hus och andra viktiga platser finns markerade. Inledningen till varje bok i Pax-serien innehåller en tecknad karta över Mariefred, där platserna som är av betydelse i varje bok har förstörats upp i stillbilder. Redan i bok ett tipsas också om möjligheter till litterär turism i böckernas spår: "Du vet väl om att Mariefred finns i verkligheten och ser ut precis som i böckerna. Följ med på en stadsvandring med korpbröderna Alrik och Viggo. Läs mer om PAX-promenaden här: [...]" (Larsson m.fl., *Nidstången* [147], bild 9). I böckerna tipsas även om att genom Strängnäs kommuns hemsida planera en turistupplevelse som länkas till Pax-fiktionen. På kommunens hemsida finns mer marknadsföringsmaterial för detta i form av exempelvis en videotrailer och en pdf-karta, försedd med citat ur böckerna som kopplas till de platser som kan ses på vandringen och några illustrationer av Jonsson. Detta material blir således en förlängning och vidareutveckling av den karta som finns med i böckerna.

Denna satsning på litterär turism fanns på plats redan innan böckerna gavs ut. Den var med andra ord en planerad del i lanseringen av bokserien, som därmed kan sägas redan ingå i en större franchise (Thompson; Helgason; Kärrholm och Steiner 26–30). Till detta hör även seriens Facebook-, Instagram- och Twitter-konton, som anges på samma sida som turismlänken. Denna typ av satsningar är lättare att göra när det rör sig om just en långserie med många titlar där ett universum kan få ta tid att byggas upp och bli levande för fansen (Steiner, "Serendipity, promotion, and literature" 49).

Kartorna är en indikation om att den verkliga plats som de representerar i dessa fall är viktig för läsoplevelsen. De fungerar, enligt etnologen Carina Sjöholm "som en sorts fiktionslek som förhoppningsvis leder till lustfyllt sökande och upptäckande av både en litterär berättelses olika dimensioner och platsens kraft för besökaren" (107). Detta kan utnyttjas i olika hög grad i vidare marknadsföring av såväl verken och författarskapen som platserna (Sjöholm).

Platsen figurerar också i andra paratextuella element hos Jansson genom att exempelvis insidespärmen till barndeckarserien har Visbys ringmur avbildad längs den nedre kanten, längs insidan på fram- och baksida (bild 6). Här finns tydliga samband mellan Janssons barn- och vuxendeckare. Även om vuxendeckarna inte förses med några Visby-kartor finns det tydliga signaler i omslagsfotografierna om att det är just på Gotland och i Visby som romanerna utspelar sig. Visbys ringmur förekommer exempelvis på flera av dem (bild 7). Denna typ av geografiskt specifika paratexter förekommer ymnigt inom deckargenren för vuxna (Berglund, *Mordförpackningar* 157-161).

Författarporträttens betydelse

Vikten av författarens mediala framställning har framhållits i många olika sammanhang (Nyblom; Lenemark; Forslid och Ohlsson; Sarri-mo). Enligt litteraturvetaren Ann Steiner har de bästsäljande deckarförfattarna, tillsammans med sina förlag och agenter, förändrat hur litteratur marknadsförs och säljs men också vilka förväntningar som ställs på författarna (*Litteraturen i mediesamhället* 33).

Utöver ett kort citat på första boken ges ingen information alls om Ohlsson på böckerna i *Glasbarnen*-trilogin. I pocketutgåvorna av hennes vuxendeckare finns hon däremot alltid presenterad med såväl text som bild. Hennes yrkesbakgrund vid Försvarshögskolan och Säpo lyfts särskilt fram på ett sätt som är vanligt inom genren (Kärrholm, "Mediernas betydelse" 13; Forslid m.fl. 249-250). Sedan hennes böcker för barn utkommit nämns även dessa på vuxendeckarna (se t.ex. Ohlsson, *Paradisoffer* [422]). Avsaknaden av information om författaren i barnböckerna tyder på att den yngre målgruppen inte antas vara intresserade eller reagera på Ohlssons författarnamn i någon större utsträckning, medan informationen i vuxendeckarna antyder att författarnamnet där anses viktigare i egenskap av inarbetat varumärke som dessutom kan tänkas leda den vuxne läsarens uppmärksamhet vidare till barnproduktionen.

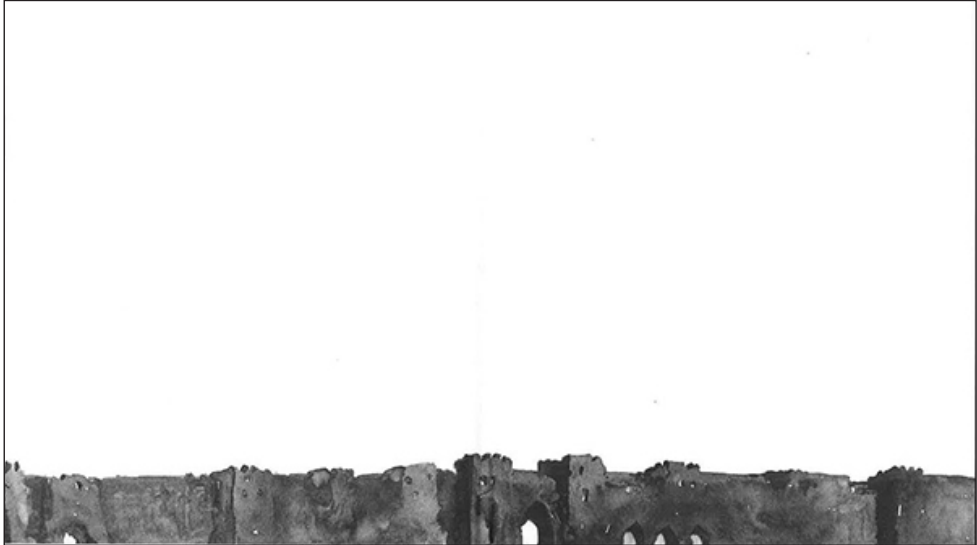

Bild 6: Visbys ringmur på insidespärmen av Anna Janssons *Brevtjuven*. Ill. av Mimmi Tollerup.

Bild 7: Visbys ringmur på tre olika omslag av Janssons vuxendekare.

Jansson och Tollerup presenteras i Emil Wern-böckerna genom ett enkätformulär av det slag som finns i *Mina vänner-böcker*, med bildporträtt och information om personliga preferenser och intressen (se t.ex. Jansson, *Ficktjuven* [92–93]). Bilder av Jansson förekommer även på flera av omslagen till vuxendekarna, medan dessa innehåller betydligt mindre information i text. Författarpresentationen i barndekarna framstår därmed som mer personlig än i vuxendekarna.

Författarna och illustratören bakom Pax-serien förekommer i bild på insidan av omslaget både i början och i slutet av varje bok. Inledningsvis används tecknade bilder i samma stil som karaktärerna i serien för att introducera dem till läsaren och skapa nyfikenhet. Illustrationerna bidrar till att framställa de tre som en del av fiktionen, samtidigt som det är tydligt att de vet mer och i viss mån styr berättelsen (bild 8). Efter berättelsens slut i varje bok konfronteras läsaren med en rad frågor, som hör ihop med denna kommentatorsfunktion, som till exempel: "Vem är det som kommer till den övergivna Strandrestaurangen? Är det svarthäxan? ÄR IRIS SVARTHÄXAN?" (Larsson m.fl., *Bjären* 192). *Gasten* inleds sedan med att den tecknade Larsson ger en kort resumé av handlingen i *Bjären* (Larsson m.fl., *Gasten*, insidesflik på framsidans pärm). Dessa cliffhangers med återkopplingar är ett sinnrikt sätt att få läsaren att vilja läsa vidare och köpa eller låna nästa bok i serien. Det är också ett sätt för författarna att verka mer närvarande och tillgängliga för läsaren. Längst bak i varje bok finns också ett fotografiskt porträtt av trion i svartvitt med tecknade korpar (bild 9). Eftersom det handlar om ett fotografi förs läsaren på sätt och vis ut ur fiktionen igen, samtidigt som den övriga information som ges på dessa sidor påminner om att det finns en fortsättning på läsoplevelsen.

I de presentationstexter som ryms i böckerna omtalas Larsson som "en av Skandinavien populäraste spänningsförfattare, vars serie om Rebecka Martinsson har sålts i miljontals exemplar runt om i världen och vunnit flera priser" (Larsson m.fl., *Grimmen*). En jämförelse med Larssons vuxendekare ger vid handen att Larsson också i dessa presenteras på ett sätt som dels framhäver hennes skicklighet genom yrkesbakgrund och priser, och dels någonting personligt som kopplas till handlingen i varje bok (se t.ex. Larsson, *Till dess din vrede upphör* [337]). De strategier som används för att göra författarens person intressant för läsarna är med andra ord likartade för Larssons barn- och vuxenproduktion.

I Pax-serien lyfts även Korsells expertis inom läs- och skrivfärdighet fram medan Jonsson presenteras som en illustratör och serietecknare som är "utbildad på Kubert School i USA och har teck-

Bild 8: Illustrerad bild på insidan av omslaget till *Nidstången. III* av Henrik Jonsson.

Foto: Thron Ullberg

Hej PAX-läsare!
Hoppas att du gillade boken och att du är lika taggad som oss att fortsätta följa Alriks och Viggos kamp i Mariefred. Om du inte kan få nog av PAX-bokserien så vill vi tipsa om en del bonusmaterial:

Du vet väl om att Mariefred finns i verkligheten och ser ut precis som i böckerna. Följ med på en stadsvandring med korpbröderna Alrik och Viggo. Läs mer om PAX-promenaden här:
<http://www.strangnas.se/Uppleva-gora/Start-Turism/Gora/PAX-i-Mariefred/>

På bokförlaget Bonnier Carlsens hemsida går det att ladda ned en gratis lärorhandledning med inriktning på *Nidstången*, den första boken i serien: <http://www.bonniercarlsen.se/Lararummet/>

På YouTube finns det klipp, intervjuer och boktrailer att ta del av.

Vi finns också på sociala medier där vi lägger upp de senaste nyheterna om PAX. Där kan du också tjuvkika på Henriks bilder ur kommande böcker och annat

Instagram: Paxseries
Facebook: Pax Series
Twitter: PaxSeries
Hemsida: www.bonniercarlsen.se/pax

PAX på er!
Henrik, Ingela och Åsa

Bild 9: Fotografi och text på baksidan av *Nidstången. III* av Henrik Jonsson.

nat bland annat för kultklassade serieförlaget DC Comics” (Larsson m.fl., *Grimmen*). De återopade kompetenserna och kombinationen av en van och skicklig serietecknare, en känd spänningsförfattare och en expert på läs- och skrivfrågor tilltalar troligtvis i första hand vuxna köpare.

Det går att konstatera flera likheter, men också skillnader, i hur Rabén & Sjögren, Bonnier Carlsen respektive Lilla Piratförlaget marknadsför de undersökta böckerna genom deras peri- och epitexter. Pax-serien har mer extramaterial än de övriga, med sin karta, illustrationer över medverkande, författarpresentationer och information om vidare läsning och upplevelser i Pax-seriens spår, uppräknig av hur man kan följa Pax-serien i sociala medier och liknande. Janssons deckare har också karta, bilder och författarpresentationer, samt en ordlista där sådana saker som alibi och fingeravtryck förklaras (se t.ex. Jansson, *Ficktjuven* 88–89). Det finns dock inte mycket hänvisningar till fortsatta upplevelser och sociala medier. I Ohlssons barndeckare ges information om annan barnutgivning av Ohlsson, men inget annat.

Likheterna i hur olika paratexter har utformats exempelvis när det gäller omslagsillustrationer, färgsättning, titlar, betoningen av plats hos Larsson/Korsell/Jonsson och Jansson, och extramaterial visar att det finns gemensamma drag mellan verken som betonar spänning i alla tre fallen. Det är dock inte självklart att paratexterna signalerar enbart deckargenren, eftersom flera av de gemensamma nämnarna, såsom kartor, är vanliga i flera olika barnlitterära genrer. Alla dessa drag är emellertid sådana som visat sig vara viktiga för att bestämma deckargenren för vuxna, såsom Berglund har undersökt dem. Med tanke på att det också är vuxna som i första hand förväntas köpa barnböckerna är detta kanske inte något att förvånas över.

Högt och lågt

Precis som med vuxendeckaren har det funnits uppfattningar om högre och lägre sorters litteratur när det handlar om barn- och ungdomsdeckare, där exempelvis långseriedeckarna ofta framhållits som lägst stående kvalitetsmässigt (Fredriksson och Fredriksson 14–15). Såväl Emil Wern-serien som Pax-serien kan räknas som sådana långserier. Inställningen till detta tycks emellertid ha blivit öppnare i samband med debatterna om läsfrämjandets roll i samhället. I dagens intensiva debatt kring läsning och läsfrämjande finns en rad olika förhållningssätt till varför det är bra att läsa litteratur (Andersson; Persson), men i det här undersökta sammanhanget framhävs

det som viktigast att få barnen att läsa för att träna upp sin läs- och skrivfärdighet. Det som läses av många blir värt att lyfta fram för att det kan locka fler att läsa.

Pax-serien är också medvetet utformad för att främja ett bokslukarbete hos sina läsare, vilket bland annat framgår i en lärarhandledning till serien som finns att ladda ner via Bonnier Carlsens hemsida, där exempelvis greppet cliffhanger förklaras (Korsell och Jonsson). När böckerna i Pax-serien lanserades gavs de två första delarna ut samtidigt, vilket också är ett sätt att snabbt skapa intresse för vidareläsning. Medan detta sätt att medvetet försöka producera en bästsäljare ofta får utstå negativ kritik tycks en öppnare hållning råda i barnlitteratursammanhang, vilket kan kopplas till den stora uppslutningen bakom läsfrämjande insatser i offentligheten idag. Detta märks exempelvis i beskrivningen av Crimetime Specsavers Awards deckarpris i barn- och ungdomskategorin som delas ut i samband med Crimetime Gotland och som tilldelades Pax-serien 2016. Priset "[d]elas ut till en författare som skriver spänning för barn 6–12 år sedan en tid och som bidragit till att öka barns intresse för att läsa" ("De vann Crimetime Specsavers Award"). En recension av *Pestan* i Tidningen Kulturen är ett annat av många exempel på hur Pax-seriens förtjänster framhålls i termer av läsfrämjande verkan:

I *Pestan* understryks fördelen med, och vikten av, att ha ett rikt och varierat språk med ett stort ordförråd. Det är just detta som gör att Iris kan knäcka gåtan med de mystiska sjukdomsfallen. Språket är alltså ingången till alternativa tankegångar, handlingskraft, problemlösning och så småningom hjältestatus ... Det är ett positivt budskap som PAX-serien bjuder på. Samtidigt som läshungern väcks. Det här är sann magi! Läs-magi! (Graham)

Squires problematiserar pristilldelningar till barnlitterära verk och pekar på hur dessa ibland tjänar syftet att inte bara stärka det kulturella kapitalet för den prisade författaren utan även för den prisgivande aktören. Att uppmärksamma hedervärd barnlitteratur blir ett sätt att dra till sig medial uppmärksamhet av ett slag som ställer såväl priset som juryn i en positiv dager. Pristilldelningar är också en arena på bokmarknaden där vuxenlitteratur och barnlitteratur ofta möts (Squires 168–169). Detta visas bland annat av exemplet Crimetime Specsavers Award, som både delar ut priser för barn- och ungdomsdeckare och för vuxendeckare i olika kategorier.

Det ska i detta avseende nämnas att även Ohlssons barndeckare har nominerats till och vunnit priser. Ohlsson har själv uttalat sig

om värderingen av barn- respektive vuxenlitteratur i en intervju i Akademibokhandelns broschyr *Läs!*:

Inget i Sverige verkar vara fulare än deckare och romance. Jag märkte faktiskt att jag fick högre status när jag började skriva barnböcker. Det lyfte mig enormt rent författarmässigt. Personligen både var och är jag bedrövad över att det var så. Varför räckte inte deckarna? säger Kristina. (Herou 6)

I artikeln talar Ohlsson även om att vuxna borde läsa mer barnlitteratur och att barnlitteraturen "är en underskattad litterär genre för vuxna" (Herou 6). Trots barnlitteraturens lägre status i relation till vuxenlitteraturen menar hon därmed att deckare och romance hamnar ännu längre ner i värdehierarkierna.

I Pax-seriens utformning och de kontexter som skapats kring den genom exempelvis Facebook-sidan ingår en tanke om att läsarnas engagemang ska fångas upp redan i böckernas utformning. På Facebook-sidan publiceras läsarnas egna produktioner, som exempelvis fan fiction i form av videofilmer och teckningar. Här länkas även till artiklar om några skolklasser i Mariefred som utsetts till en medskapande funktion för bokserien genom att få läsa på förhand och fungera som rådgivande instans. Detta utrymme för utbyte med läsarna fungerar väl i enlighet med forskningsrön om hur "literacy" utvecklas i dagens konvergenskultur (Olin-Scheller och Wikström 17-21; Jenkins). Det finns i detta sammanhang vinster med att rikta sig till yngre läsare, som har en annan vana att agera som så kallade prosumenter, det vill säga att delta med egen kreativ verksamhet i samband med att de konsumerar (Jenkins).

Avslutande diskussion och sammanfattning

För Anna Jansson, Kristina Ohlsson och Åsa Larsson har valet att skriva också för en yngre publik inneburit att expandera sitt författarskap från ett framgångsrikt sammanhang till ett annat, med tanke på att barnlitteraturen generellt är i en stark expansionsfas på dagens bokmarknad (Warnqvist). Det finns en logik i att de författare som är etablerade i det ena sammanhanget kan använda sina vuxna läsares förtroende för att nå framgång i det andra.

Med tanke på att vuxna köper barnböcker blir det här tydligt att den målgrupp marknadsföringen riktar sig till delvis är densamma i de båda fallen, även om den också inbegriper en yngre publik. Av exempelvis den dubbla marknadsföringen i paratexterna till Ohls-

sons deckare för vuxna framgår att hennes barnlitterära produktion bedöms vara av intresse för samma målgrupp som köper vuxendeckarna. Janssons stiliserade varumärke i form av författarnamnets logotyp och andra gemensamma nämnare för hennes barn- och vuxendeckare vittnar också om att de delvis riktas till samma köpare. Åberopandet av Larssons namn och att hon är känd spänningsförfattare tjänar samma syfte, även om Pax-serien är annorlunda genom att hennes deckarbakgrund kompletteras med de andras expertis inom olika områden och deckarkonnotationerna samsas med sådana som signalerar andra genrer och läsfrämjande.

Även om det finns flera likheter emellan dem har de tre undersökta författarskapen hanterat övergången till att skriva och marknadsföra sig för yngre läsare på olika sätt. Medan det finns information om såväl barndeckarna som vuxendeckarna och annat i Ohlssons vuxendeckare har barndeckarna i första hand riktat in sig på att marknadsföra hennes övriga verk inom barngenren. Författarens person behandlas i förbigående, möjligen för att de yngre läsarna inte kan förväntas känna till hennes tidigare författarskap och att man i första hand har utgått från den målgruppen i böckernas formgivning, medan andra säljtexter (epitexter) på ett tydligare sätt också använder sig av associationer till hennes författarskap för vuxna.

Jansson har från början valt att inlemma barndeckarserien i samma fiktiva universum som vuxendeckarna om Maria Wern. Därmed kan barndeckarna sägas vara en spinoff-produkt till vuxendeckarna och därmed blir de ett sätt att utöka hennes franchise, både för den tidigare målgruppen och en ny och yngre. De yngre läsarna förväntas också bli lockade av den gotländska miljön, som har varit ett starkt inslag i hennes deckare för vuxna.

Både Jansson och Ohlsson har fortsatt utgivningen av sina vuxendeckare vid sidan av sin barnproduktion, medan Larsson till synes övergått helt till att skriva barn- och ungdomslitteratur. Hennes senaste del i vuxenserien, *Till offer åt Molok*, utgavs 2012. Det är därför större fokus för hennes del på att lansera och etablera sig som barn- och ungdomsförfattare. Delvis innebär detta att sadla om och skifta perspektiv i marknadsföringen mot exempelvis frågor om läsfrämjande. Samtidigt utnyttjas det faktum att hon är en välkänd och högt ansedd författare inom kriminallitteraturen för vuxna som ett sätt att locka vuxna köpare. Läsfrämjandedelen är ett annat sätt att uppnå samma sak, och där spelar de andra upphovspersonerna, särskilt Korsell, också viktiga roller.

Även om deckargenren ibland fortfarande får utstå kritik, tycks dess starka dominans på dagens bokmarknad ha förändrat perspek-

tiven: det mesta kan idag rymmas under begreppet spänningslitteratur, och svensk sådan lyfts fram som kvalitetsunderhållning i många andra länder (Broomé, *Swedish Literature*; Kärrholm "Nordic noir"). Detta gör det lönsamt för såväl förlag som författare att bredda genren så att mer litteratur kan säljas (se även Berglund, "A turn to the rights"). Både Ohlssons serie och Pax-serien bekräftar den breddning av genren och den vanliga förekomsten av hybrider inom den som har iakttagits av flera forskare och kritiker, även om dessa iakttagelser främst har handlat om vuxendeckaren på dagens bokmarknad (Berglund, *Mordförpackningar* 70; Olsson). Denna breddning innebär att det blir allt viktigare att skilja sig från mängden. Genremarkörer blir därmed på ett paradoxalt sätt samtidigt viktiga och mindre viktiga. För att utmärka sig som deckarförfattare kan det krävas att dörrar till andra genrer öppnas och att allt kan samlas inom vidare begrepp som spänningslitteratur, Nordic noir och liknande, som betonar likheterna mellan sinsemellan skilda verk. Mer specifika genreangivelser och hybridformen blir då det som utmärker de enskilda exemplen.

Genom att skriva för både barn och vuxna marknadsför sig dessa författare på de två marknader som upplever störst framgångar i samtiden. Att se till att via paratexter nå båda grupperna är ett sätt att inte förlora den ena målgruppen på vägen och att låta ett redan upparbetat gott rykte inom vuxendeckaren flytta med till ett nytt område. I samband med denna utveckling har det blivit naturligt att också knyta barn- och ungdomsdeckaren till det kretslopp på bokmarknaden som vuxendeckaren ingår i, med agenter, evenemang och turism (se t.ex. Djurberg).

Det finns tecken på att de strategier som förlagen använder sig av i lanseringen av vuxendeckare blir allt viktigare också i lanseringen av spänningslitteratur för yngre läsare, även om denna undersökning bara kan ge en antydning om en sådan utveckling. Pax-serien ligger där i framkant genom att exemplifiera barndeckare som, på ett sätt som redan är vanligt för vuxendeckarna, förses med en mängd extramaterial och som på ett tydligt sätt utnyttjar författare och platsmarknadsföring för att sälja böckerna (Berglund, *Mordförpackningar* kap. 5). Samtidigt vinner författarna (och förlagen) på att rikta författarskapet till en ny målgrupp där sådana saker som fanfiction och social närvaro i digitala medier är mer hemtama företeelser än bland vuxna. Det är lättare att upprätta direkt kontakt med läsarna och de kan även användas för att skapa ringar på vattnet och addera värde till ett uppbyggt varumärke. Barn- och vuxenkontexterna förstärker på så sätt varandra.

Biografisk information: Sara Kärrholm är docent i litteraturvetenskap och lektor i förlags- och bokmarknadskunskap vid Lunds universitet. Hennes forskning har i stor utsträckning behandlat kriminallitteratur för vuxna men även barn- och ungdomslitteratur, utifrån perspektiv som betonar genre, genus, kulturhistoria och frågor om litteraturens värden och värderingar. Hon är medförfattare till handboken Kriminallitteratur. Utveckling, genrer, perspektiv (tillsammans med Kerstin Bergman) och redaktör för antologin Barnlitteraturens värden och värderingar (tillsammans med Paul Tenngart).

Referenser

Kommentar: För undersökningens räkning har samtliga verk av Kristina Ohlsson, Anna Jansson respektive Åsa Larsson konsulterats. De verk som anges bland referenserna är endast de som omnämns i text eller bild.

Andersson, Jonas. *Med läsning som mål. Om metoder och forskning på det läsfrämjande området*. Stockholm: Statens kulturråd, 2015.

Andræ, Marika. *Rött eller grönt? Flicka blir kvinna och pojke blir man i B. Wahlströms ungdomsböcker 1914–1944*. B. Wahlströms: Stockholm, 2001.

Baverstock, Alison. *How to Market Books*. London och New York: Routledge, 2015.

Berglund, Karl. *Mordförpackningar. Omslag, titlar och kringmaterial till svenska pocketdeckare 1998–2011*. Uppsala: Avdelningen för litteratursociologi, 2016.

Berglund, Karl. "A Turn to the Rights. The Advent and Impact of Swedish Literary Agents." *Hype. Bestsellers and Literary Culture*. Red. Jon Helgason, Sara Kärrholm och Ann Steiner. Lund: Nordic Academic Press, 2014: 67–88.

Bergman, Kerstin och Sara Kärrholm. *Kriminallitteratur: utveckling, genrer, perspektiv*. Lund: Studentlitteratur, 2011.

Broomé, Agnes. *Swedish Literature on the British Market 1998–2013: A Systemic Approach*, diss. UCL, Dept. of Scandinavian studies, 2014.

Broomé, Agnes. "The Exotic North, or How Marketing Created the Genre of Scandinavian Crime." *True North: Literary Translation in the Nordic Countries*. Red. B. J. Epstein. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2014: 269–282.

“De vann Crimetime Specsavers Award.” *Crimetime Gotland*, 25 nov. 2016, <http://crimetimegotland.se/de-tog-hem-crimetime-specsavers-award/>

Djurberg, Sara. “Makten förskjuts.” *Svensk Bokhandel*, nr 11, 2016: 18–27.

Forslid, Torbjörn och Anders Ohlsson. *Författaren som kändis*. Malmö: Roos & Tegnér, 2011.

Forslid, Torbjörn, Jon Helgason, Lisbeth Larsson, Christian Lenemark, Anders Ohlsson och Ann Steiner. *Höstens böcker. Litterära värdeförhandlingar 2013*. Göteborg/Stockholm: Makadam, 2015.

Fredriksson, Lilian och Karl G. Fredriksson. *Blod! Inget toivel om den saken! Svenska deckare för barn och ungdom från Kalle Blomkoist till gatugängen*. Lund: BTJ förlag, 2011.

Genette, Gérard. *Paratexts. Thresholds of Interpretation*. Övers. Jane E. Lewin. Cambridge/New York: Cambridge University Press, 1997 (1987).

Goga, Nina: *Kart i barnlitteraturen*. Kristiansand: Portal förlag, 2015.

Graham, Belinda. “Åsa Larsson, Ingela Korsell – Pax – Pestan.” *Tidningen Kulturen*, 5 nov. 2016, <http://tidningenkulturen.se/index.php/litteratur-topp/litteraturkritik/22204-litteratur-asa-larsson-ingela-korsell-pax-pestan>. 25 nov. 2016.

Helgason, Jon, Sara Kärrholm och Ann Steiner, “Introduction.” *Hype. Bestsellers and Literary Culture*. Red. Jon Helgason, Sara Kärrholm och Ann Steiner. Lund: Nordic Academic Press, 2014: 7–40

Herou, Karin. “Jag fick högre status när jag började skriva barnböcker.” *Läs! Om barn och läsning från Akademibokhandeln*, 2015. <https://www.akademibokhandeln.se/jag-fick-hogre-status-nar-jag-borjade-skriva-barnbocker/>

Jansson, Anna. *Silverkronan*. Stockholm: Månocket, 2004.

Jansson, Anna. *Först när givaren är död*. Stockholm: Månocket, 2009.

Jansson, Anna. *Dans på glödande kol*. Stockholm: Månocket, 2014.

Jansson, Anna. *Klasskassan*. Ill. av Mimmi Tollerup. Stockholm: Rabén & Sjögren, 2010.

Jansson, Anna. *Silverskatten*. Ill. av Mimmi Tollerup. Stockholm: Rabén & Sjögren, 2010.

Jansson, Anna. *Ficktjuven*. Ill. av Mimmi Tollerup. Stockholm: Rabén & Sjögren, 2011.

Jansson, Anna. *Piratens ö*. Ill. av Mimmi Tollerup. Stockholm: Rabén & Sjögren, 2013.

Jansson, Anna. *Mystiska meddelanden*. Ill. av Mimmi Tollerup. Stockholm: Rabén & Sjögren, 2016.

Jenkins, Henry. *Konvergenskulturen. Där nya och gamla medier kolliderar*. Övers: Per Sjödén. Göteborg: Daidalos, 2008 (2006).

Jönsson, Maria. *Behovet av närhet blir med åren betydligt större än nödvändigheten att bevara sin värdighet : om genus, trots och åldrande i Kerstin Thorvalds författarskap*. Lund: Ellerström, 2015.

Korsell, Ingela och Henrik Jonsson. "Lärrarhandledning till Pax-serien inriktad på bok 1: Nidstången." *Bonnier Carlsen*, http://www.bonniercarlsen.se/globalassets/bc/upload/lararrummet/lararhand_nidstangen_webb.pdf. 30 sep. 2016.

Krström, AnnaKarin. *De gränslösa böckerna. Om Hans Alfredson och Barbro Lindgren i 60- och 70-talens allålderslitteratur*. Stockholm: Eriks-son & Lindgren, 2008.

Kåreland, Lena. *Inga gåbortsföremål. Lekfull litteratur och vidgad kulturdebatt i 1960- och 70-talens Sverige*. Göteborg: Makadam, 2009.

Kärrholm, Sara. "Nordic noir. Brittiska och amerikanska läsningar av nordisk kultur." *Liv, lust & litteratur. Festskrift till Lisbeth Larsson*. Red. Kristina Hermansson, Christian Lenemark och Cecilia Pettersson. Göteborg: Makadam, 2014: 193–204.

Kärrholm, Sara. "Mediernas betydelse för skapandet av två 'decardrottningars' varumärken." *NORLIT 2009: Codex and Code, Aesthetics, Language and Politics in an Age of Digital Media*, Stockholm, August 6–9, 2009: 467–484.

Larsson, Åsa. *Svart stig*. Stockholm: Bonnier Pocket 2007 (2006).

Larsson, Åsa. *Till dess din vrede upphör*. Stockholm: Bonnier Pocket 2009 (2008)

Larsson, Åsa. *Till offer åt Molok*. Stockholm: Bonnier Pocket 2013 (2012).

Larsson, Åsa, Ingela Korsell och Henrik Jonsson. *Nidstången*. Stockholm: Bonnier Carlsen, 2014.

Larsson, Åsa, Ingela Korsell och Henrik Jonsson. *Grimmen*. Stockholm: Bonnier Carlsen, 2014.

Larsson, Åsa, Ingela Korsell och Henrik Jonsson. *Bjåran*. Stockholm: Bonnier Carlsen, 2015.

Larsson, Åsa, Ingela Korsell och Henrik Jonsson. *Mylingen*. Stockholm: Bonnier Carlsen, 2015.

Larsson, Åsa, Ingela Korsell och Henrik Jonsson. *Gasten*. Stockholm: Bonnier Carlsen, 2015.

Larsson, Åsa, Ingela Korsell och Henrik Jonsson. *Nåcken*. Stockholm: Bonnier Carlsen, 2016.

Lenemark, Christian. *Sanna lögner. Carina Rydberg, Stig Larsson och författarens medialisering*. Hedemora/Möklinta: Gidlunds förlag, 2009.

Mjør, Ingeborg. "I resepsjonens teneste. Paratekst som meningsberande element i barnlitteratur." *BLFT. Barnlitterært forskningstidskrift/Nordic Journal of ChildLit Aesthetics*, vol. 1, 2015: 1-13.

Määttä, Jerry: *Raketssommar. Science fiction i Sverige 1950-1968*. Lund: Ellerströms, 2006.

"Nidstången." *Adlibris*, 12 dec. 2016, <http://www.adlibris.com/se/bok/nidstangen-9789163879135>.

Nordström, Gert Z. "Den seriösa ungdomsbokens förpackning." *Bilden i barnboken*. Red. Lena Fridell. Göteborg: Stegelands, 1977: 175-190

Nyblom, Andreas. *Ryktbarhetens ansikte. Verner von Heidenstam, medierna och personkulten i sekelskiftets Sverige*. Stockholm: Atlantis, 2008.

Ohlsson, Kristina. *Askungar*. Stockholm: Pocketförlaget, 2010 (2009).

Ohlsson, Kristina. *Paradisoffer*. Stockholm: Pocketförlaget, 2013 (2012).

Ohlsson, Kristina. *Mios blues*. Stockholm: Pocketförlaget, 2016 (2015).

Ohlsson, Kristina. *Glasbarnen*. Stockholm: Lilla Piratförlaget, 2013.

Ohlsson, Kristina. *Silverpojken*. Stockholm: Lilla Piratförlaget, 2014.

Ohlsson, Kristina. *Stenänglar*. Stockholm: Lilla Piratförlaget, 2015.

Olin-Scheller, Christina och Patrik Wikström. *Författande fans*. Lund: Studentlitteratur, 2010.

Pax Series. Facebook, <https://sv-se.facebook.com/Pax-Series-1416-783261944874>. 25 nov. 2016.

Persson, Magnus. *Den goda boken. Samtida föreställningar om litteratur och läsning*. Lund: Studentlitteratur, 2012.

Sarrimo, Cristine. *Jagets scen. Självframställning i olika medier*. Göteborg/Stockholm: Makadam, 2012.

Olsson, Lotta. "Omvärlden lockas av deckarnas mörka sida av Sverige." *Dagens Nyheter*, 16 aug. 2016.

Sjöholm, Carina. *Litterära resor. Turism i spåren efter böcker, filmer och författare*. Göteborg/Stockholm: Makadam, 2011.

"Spänning." *Adlibris*, 12 dec. 2016, <http://www.adlibris.com/se/avdelning/spanning-9544>.

Squires, Claire. *Marketing Literature. The Making of Contemporary Writing in Britain*. Basingstoke/New York: Palgrave Macmillan, 2009.

Steiner, Ann. "Klassiker, fantasy och sanna berättelser – marknadens genrebeteckningar." *Ord & Bild*, nr 3, 2010: 6–10.

Steiner, Ann. "Serendipity, Promotion, and Literature. The Contemporary Booktrade and International Megasellers." *Hype. Bestsellers and Literary Culture*. Red. Jon Helgason, Sara Kärrholm och Ann Steiner. Lund: Nordic Academic Press, 2014: 41–66.

Steiner, Ann. *Litteraturen i mediasamhället*. Lund: Studentlitteratur, 2015 (2009).

Thompson, Kristin. *The Frodo Franchise. The Lord of the Rings and Modern Hollywood*. Berkeley: University of California Press, 2007.

Strängnäs kommun. Strängnäs kommun, <http://www.strangnas.se>. 30 sep. 2016.

Warnqvist, Åsa. "En marknad i förändring. Om utgivningen av barn- och ungdomslitteratur i Sverige 2001–2015." *Spänning och nyfikenhet. Festskrift till Johan Svedjedal*. Red. Gunnel Furuland, Andreas Hedberg, Jerry Määttä, Petra Söderlund och Åsa Warnqvist. Stockholm: Gidlunds, 2016: 428–443.

Zipes, Jack. *Sticks and Stones. The Troublesome Success of Children's Literature from Slovenly Peter to Harry Potter*. London/New York: Routledge, 2001.

Österlund, Mia. «I textens tambur: En studie av bokomslagen till förklädnadsromaner." *Horisont*, 2001/2: 30–39.